

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

พบบึง...พฤติกรรมการณ์ก่อกัน เกษตรกรอีสาน

งานสัมมนาสัญจรประจำปี 2567

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
28 พฤศจิกายน 2567 ณ โรงแรมเซ็นทารา อุดร จังหวัดอุดรธานี

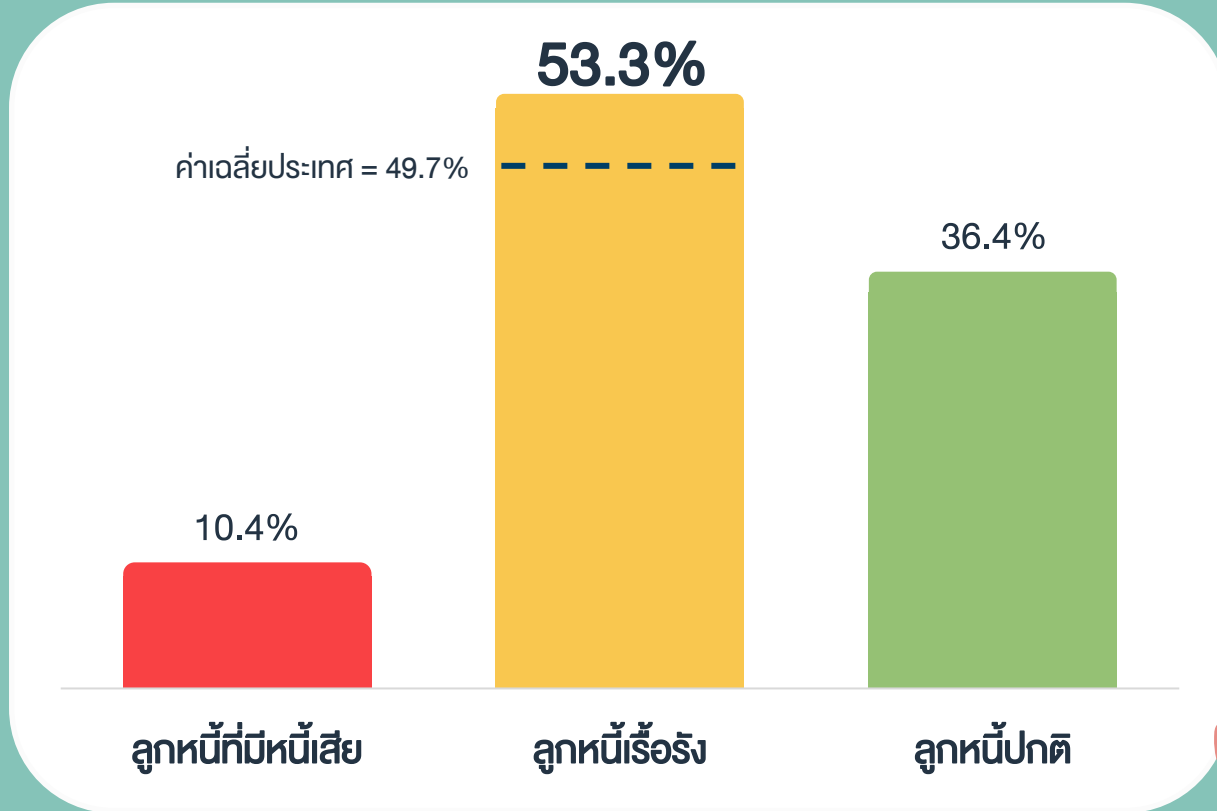

เกษตรกรอีสานส่วนใหญ่ เป็นหนี้...

93%

มากกว่าครึ่งเป็นหนี้เรื้อรังที่มีโอกาสส่งต่อมรดกหนี้...

ที่มา: ข้อมูลสินเชื่อเชิงสถิติจากบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (2560-2563) และวิเคราะห์ภายใต้โครงการสนามทดลองเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรอย่างยั่งยืน

โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (โครงการฯ)

3 สาเหตุ สู่ปัญหา หนี้เรื้อรัง

1

รายได้และรายจ่ายของเกษตรกร

2

ทัศนคติและพฤติกรรมต่อการเป็นหนี้

3

นโยบายที่ไม่สร้างแรงจูงใจให้รักษา
วินัยการชำระหนี้

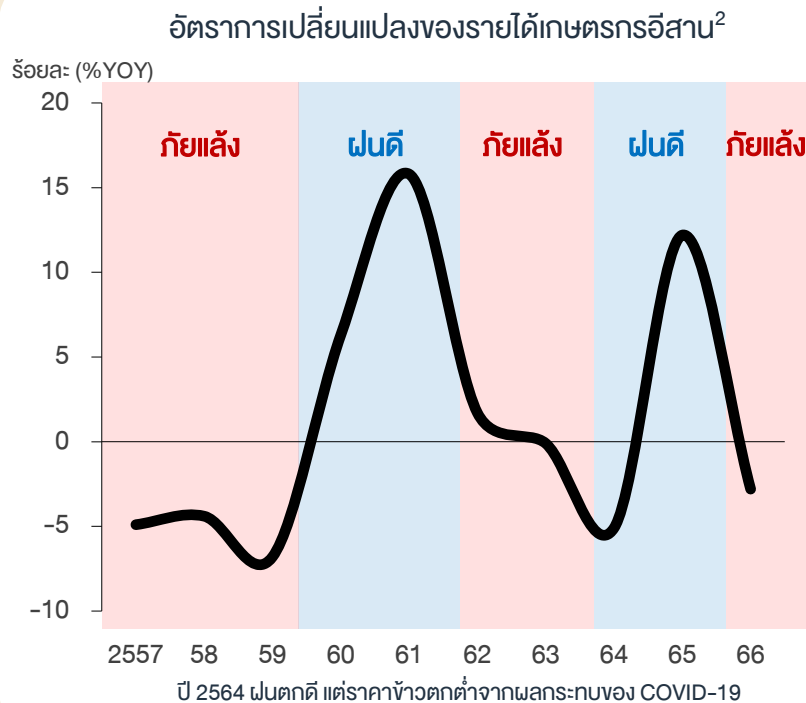
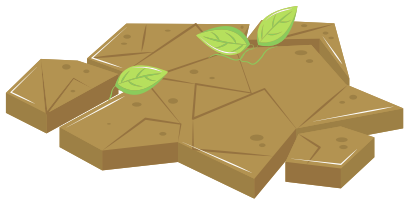

1

รายได้เกษตรกรมีความไม่แน่นอนสูง ขึ้นอยู่กับฟ้าฝน...

88%

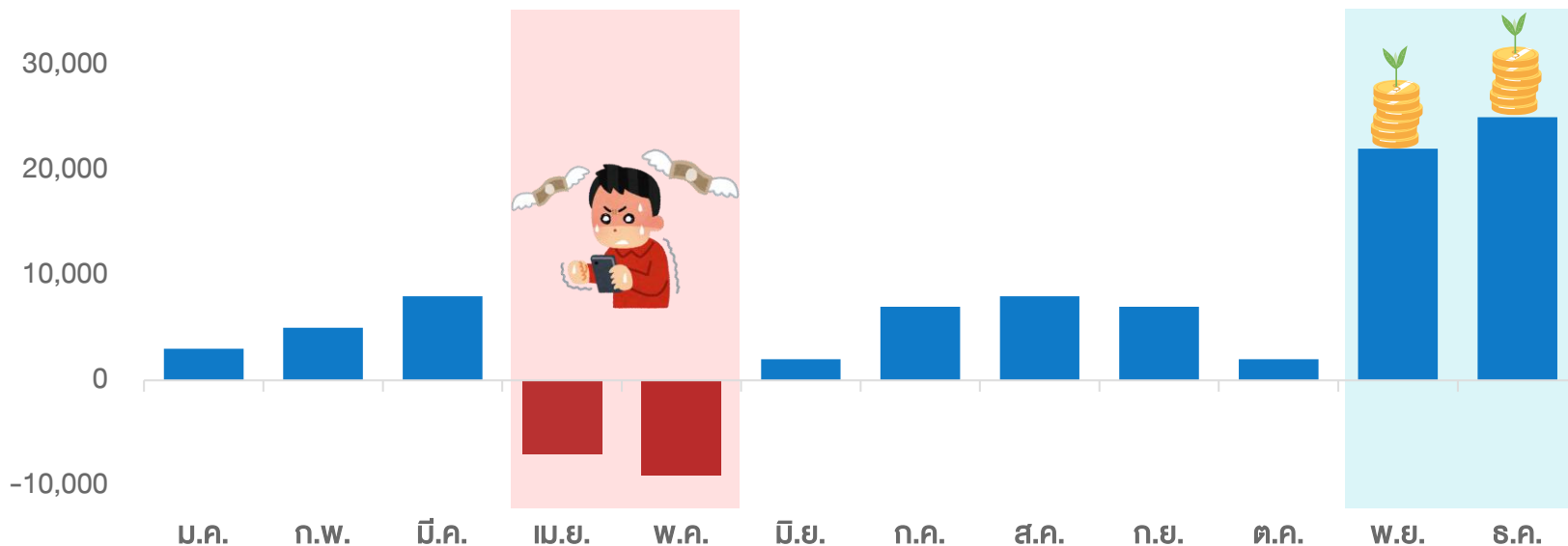
ของพื้นที่ทำการเกษตร
อยู่นอกเขตชลประทาน¹

รายได้ระหว่างเดือนไม่สม่ำเสมอ พึ่งพารายได้หลักเพียงรอบเดียวต่อปี

บาทต่อครัวเรือน
40,000

ภาพจำลองรายได้สุทธิ (รายได้หักรายจ่าย) ของเกษตรกรครัวเรือนอีสานในแต่ละเดือน

หมายเหตุ: รายได้ประกอบด้วยรายได้จากภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร รวมถึงเงินโอนจากทั้งภาครัฐและเอกชน

ที่มา: ข้อมูลสำรวจพฤติกรรมทางการเงินครัวเรือนเกษตรกร (2562-2563) โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และประมาณการโดยผู้ศึกษา

มีรายจ่ายเพื่อสังคมและนันทนาการสูงกว่าภูมิภาคอื่น

สัดส่วนรายจ่ายเพื่อสังคมและนันทนาการต่อรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนเกษตร

หมายเหตุ: รายจ่ายเพื่อสังคม ได้แก่ 1) เงินบริจาค บริจาคในงานบุญ วัด ผ้าป่า กฐิน โรงพยาบาล 2) ค่าของ งานแต่ง/งานบวช/งานศพ 3) สิ่งของและเงินโอนให้คนอื่น

รายจ่ายเพื่อนันทนาการ ได้แก่ 1) ท่องเที่ยว 2) กิจกรรมงานสังสรรค์ หอมลำ ดูนั่ง คาราโอเกะ 3) ค่าเสื้อผ้า 4) ค่าใช้จ่ายเลี้ยงชีพ

ที่มา: ข้อมูลสำรวจพฤติกรรมทางการเงินครัวเรือนเกษตรกร (2562-2563) โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

“การตัดสินใจทางการเงินที่ดี นอกจาก
ความรู้ทางการเงินที่ดีแล้ว ยังต้องมี
ทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินที่ดีด้วย”

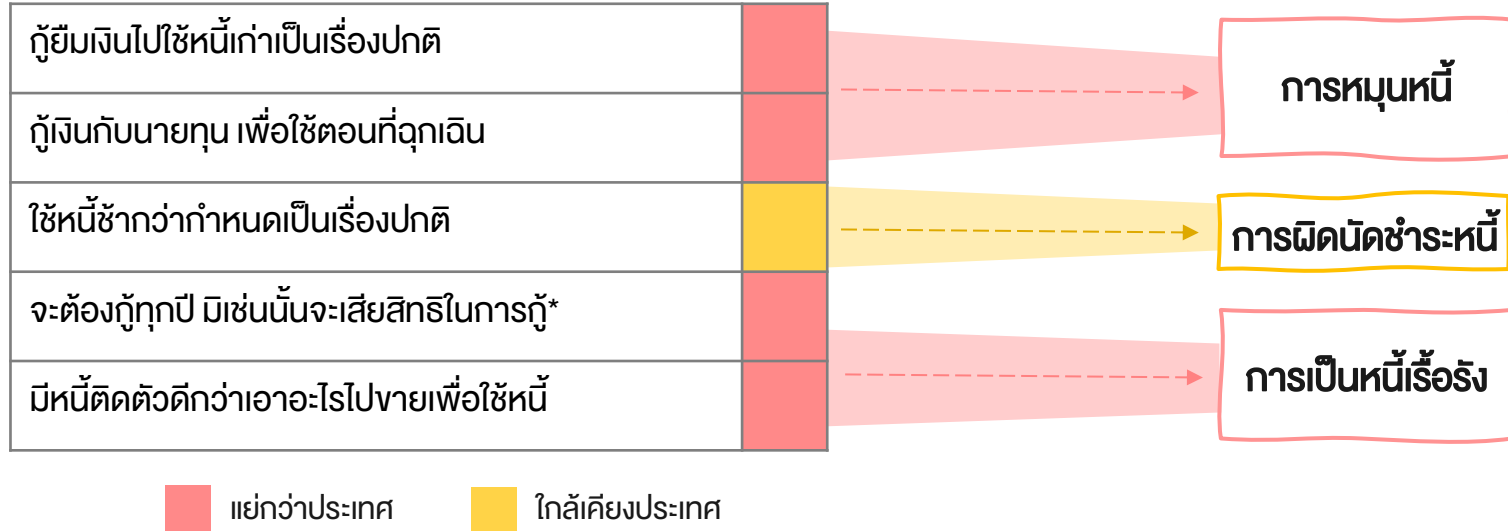
องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD), 2563

ทัศนคติและพฤติกรรมต่อการเป็นหนี้ของอีสาน

“น่าเป็นห่วง” กว่าภาพรวมประเทศ

5 มุมมองต่อการเป็นหนี้ของอีสานเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศ

การหมุนหนี้...ตบใจทยเฉพาะหน้า สร้างปัญหาระยะยาว

77%

(ประเทศ 73%)

เห็นว่า
กู้ยืมเงินไปใช้หนี้เก่า
เป็นเรื่องปกติ

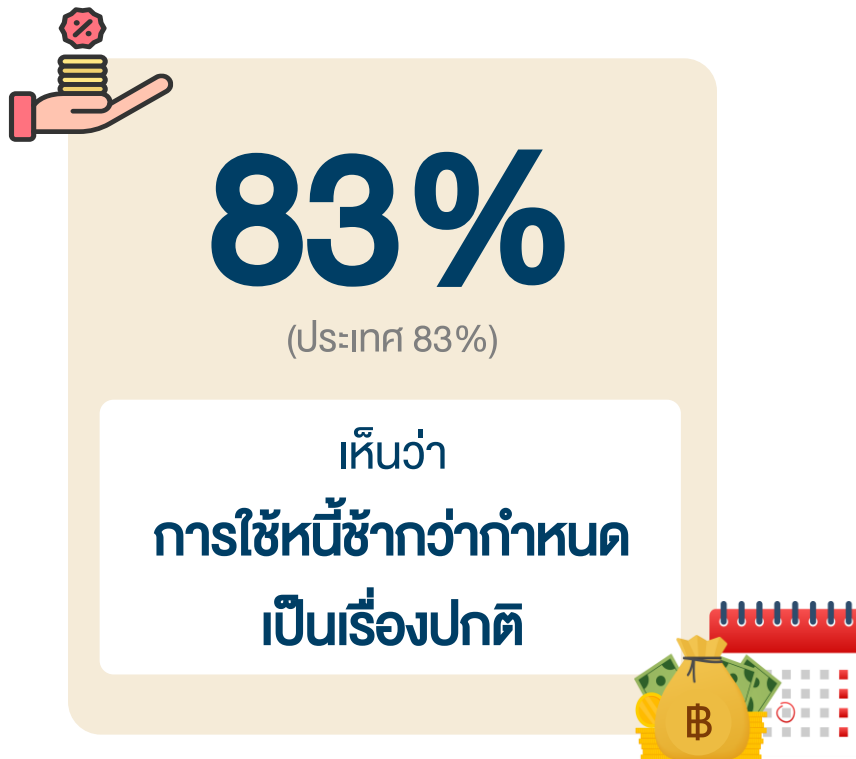

40%

(ประเทศ 36%)

เห็นว่า
จะกู้เงินกับนายทุน
เพื่อใช้ตอนที่ฉุกเฉิน

การฉ้อฉลชำระหนี้...สะท้อนค่านิยมที่ฟอนปรนของสังคมไทย

ความเชื่อว่า “การกู้เงินเป็นสิทธิที่ต้องรักษาไว้”...นำไปสู่ การกู้ยืมเงินที่เกินกำลัง

43%

(ประเทศ 39%)

เห็นว่า
การกู้เงิน*จะต้องกู้ทุกปี
มีเช่นนั้น จะเสียสิทธิในการกู้

นโยบายที่ไม่สร้างแรงจูงใจให้รักษาวินัยการชำระหนี้

“มาตรการพักหนี้ในอดีตไม่สามารถ
ช่วยแก้ปัญหานี้ได้อย่างยั่งยืน
เกษตรกรที่เข้ามาตรการมียอดหนี้
สูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ามาตรการ
อย่างมีนัยสำคัญ และมีแนวโน้มเป็น
หนี้เสียสูงขึ้น”

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2566

ถอดบทเรียนมาตรการพักหนี้เกษตรกรไทย ช่วยเกษตรกรไทยได้จริงหรือ?

เข้าใจผลกระทบของ 13 มาตรการพักหนี้ใน 9 ปี สู่การแก้ปัญหานี้เกษตรกรอย่างยั่งยืน

แต่มาตรการพักชำระหนี้ครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งก่อน จะช่วยสร้างแรงจูงใจ...

ข้อแตกต่างของมาตรการพักชำระหนี้ครั้งก่อนและครั้งนี้

ระหว่างเข้าพักหนี้	ครั้งก่อน	ครั้งนี้
พักเงินต้น	✓	✓
พักดอกเบี้ย	✗	✓ (รัฐบาลช่วยจ่ายดอกเบี้ย)
หากเกษตรกรจ่ายหนี้ระหว่างการพักหนี้	ตัดดอกเบี้ยก่อนตัดเงินต้น	ตัดเงินต้นทันที

มาตรการพักชำระหนี้

ข้าวดีที่ลูกหนี้ในโครงการยังไม่รู้

โอกาสทองในการปลดหนี้
ทุกบาทที่ถ่านจ่ายหนี้ตอนนี้
จะตัดต้นเงินทันที

ยิ่งจ่ายมาก ยิ่งได้ประโยชน์ไปลุ่มปลดหนี้
กับโครงการ **ชำระหนี้มีโชค**

- ✓ มีเงินเมื่อไหร่ รับมาจ่ายหนี้ เงินต้นจะลดได้เร็ว
- ✓ จ่ายก่อนได้ จ่ายบ่อย ๆ ได้ ไม่ต้องรอถึงงวด

รับมาจ่ายหนี้เพื่อตัดเงินต้นอย่างรวดเร็ว
และลุ้นรางวัลใหญ่ ได้แล้ววันนี้ที่ ธ.ก.ส. ทุกสาขา

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
BANK FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL COOPERATIVES 0 2555 0555
www.baac.or.th

ธนาคารแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
KHON KAEN UNIVERSITY

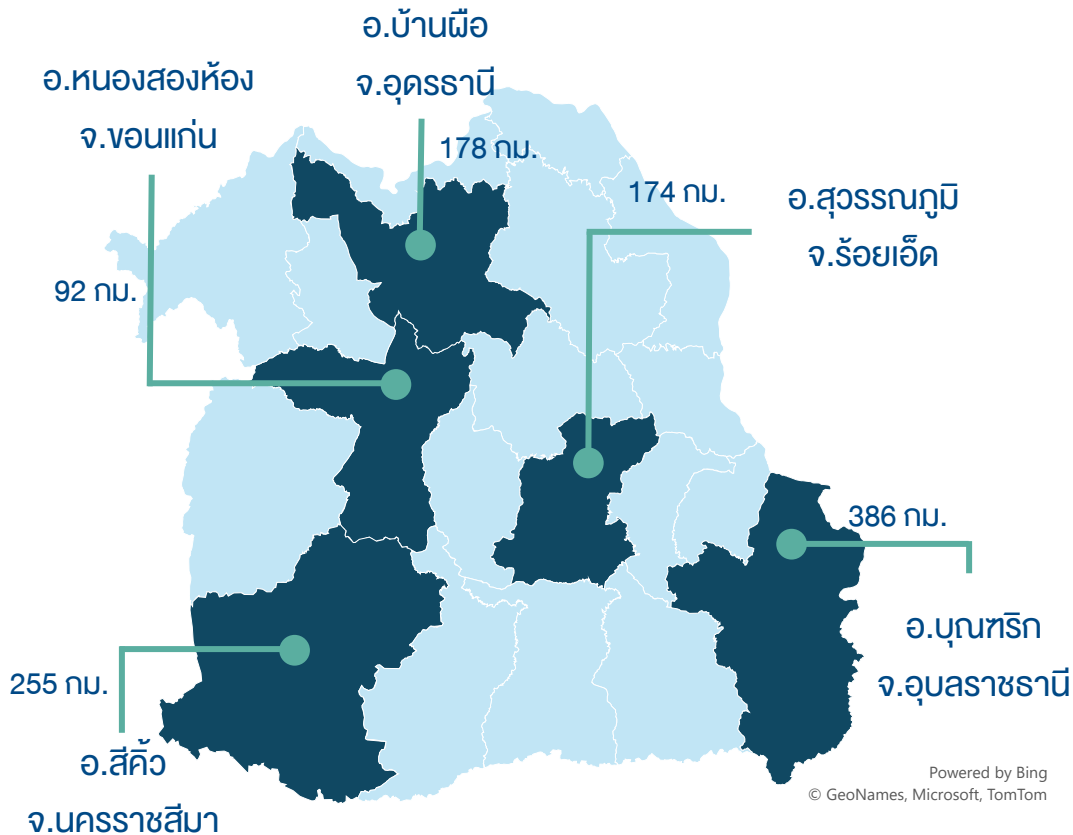
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
FACULTY OF ECONOMICS, KHON KAEN UNIVERSITY

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ริเริ่ม

โครงการศึกษา “ทดสอบประสิทธิภาพของหน่วยกระจายข้อมูล
เพื่อกระตุ้นให้การชำระหนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

กลุ่มเป้าหมาย: เกษตรกรใน 5 พื้นที่ทดลองนำร่อง

ภาพรวมเกษตรกรอีสานในพื้นที่นำร่อง

- อายุเฉลี่ย 57 ปี
- หนี้เฉลี่ย 300,000 บาทต่อคน
- ลูกหนี้เฉลี่ย 86% จ่ายเงินต้น < 10,000 บาท ในปีก่อน
- ส่วนใหญ่ใช้หลักทรัพย์ ค้ำประกันเงินกู้

ที่มา: ข้อมูลสินเชื่อเชิงสถิติภายใต้โครงการฯ

แบ่งกลุ่มทดลองเพื่อทดสอบช่องทางการสื่อสาร 200 หมู่บ้าน*

เกษตรกรได้รับการสื่อสารมาตรการฯ เพิ่มเติมผ่าน

เกษตรกรได้รับ

ข่าวสารผ่าน
ช่องทางปกติ

(กลุ่มควบคุม)

(50 หมู่บ้าน)

ช่องทาง
ผู้ใหญ่บ้าน

(50 หมู่บ้าน)

ร้านค้า
ของชุมชน

(50 หมู่บ้าน)

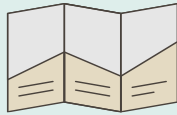
Local
Influencer

(50 หมู่บ้าน)

เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารกับชาวบ้าน

ช่วงลงพื้นที่

แผ่นพับ สำหรับ
ผู้ใหญ่บ้าน ร้านค้า
และ Local Influencer

โปสเตอร์ A3
สำหรับร้านค้า

โปสเตอร์ A4
สำหรับผู้ใหญ่บ้าน
และ Local Influencer

Script เสียงตามสาย
สำหรับผู้ใหญ่บ้าน

หลังลงพื้นที่

ไลน์

โทรศัพท์

**กระตุ้นทุก ๆ
2 สัปดาห์**

ผลต่อการชำระหนี้หลังการลงพื้นที่ พบว่า...

% ลูกหนี้ในโครงการพักชำระหนี้ที่จ่ายหนี้มากขึ้นหรือบ่อยขึ้นจากปีที่แล้ว

Local Influencer

เทียบกับ

ช่องทางปกติ

3.3%

ร้านค้า

เทียบกับ

ช่องทางปกติ

2.6%

ผู้ใหญ่บ้าน

เทียบกับ

ช่องทางปกติ

2.4%

หนี้เรือธง...ต้องแก้ที่ 3 ห่วงแห่งหนี้ควบคู่กัน

รายได้และ
รายจ่ายของ
เกษตรกร

ทัศนคติและ
พฤติกรรม
ต่อการเป็นหนี้

นโยบายที่ไม่สร้าง
แรงจูงใจให้รักษา
วินัยการชำระหนี้

แก้หนี้เรือธง
อย่างยั่งยืน

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND